

MI-MÁS-t tehetnénk!?

Gondolatok a másságról, az óvodai integrálásról, az inkluzív nevelésről.

Az érem egyik oldala

„Olyan gond nincs, amely ne hozna kezében ajándékot Neked.”

Gyermekeket várni – csoda.

Várakozás, tervezgetés, ábrándozás, találgatás: fiú lesz-e, vagy kislány, szőke, vagy barna?

Talán mindegy is! Sokszor mondogatjuk – mindegy, csak egészséges legyen!

Az aggodást azonban igazából elnyomja a boldogság, a csodavárás. Azután eljön a pillanat – megszületik a világ legszebb, legaranyosabb babája – a MIÉNK!

De mi történik, ha ... nem egészséges? Ettől rettegtünk egész várandóságunk alatt! Miért??

Mért pont velünk történik ez? Mit tettünk, - tettem rosszul? Kinek a hibája?

A mások babája miért egészséges? Mi lesz most velünk? Hogyan lehet így tovább élni?

A szülők, főleg az anyák helyzete ilyenkor nem könnyű. Sokféle érzés kavargat bennük – félelem, harag, elutasítás – amit még maguk előtt is szégyellnek. Tudják, hogy ezt a gyereket szeretniük kellene, mégis felülkerekedik bennük valami, valami, ami megnehezíti ennek kialakulását! A többiek – szülőtársak, nővérek, orvosok – részvétellel néznek rájuk.

Igen, részvétellel, pedig ők nem gyászolnak! Vagy mégis? Gyászolják azt az elképzelt világot, amit eddig dédelgettek, aztán hirtelen szertefoszlott.

És ez így természetes! Időre van szüksége az anyának, a szülőknek ahhoz, hogy elfogadják a valóságot. Mert elfogadni az elfogadhatatlant, ehhez időre van szükség. S ha már elfogadta, megnyugszik.

„A megnyugvás alapja az elfogadás.”

És ez az első lépés a kis jövevény életében, mely meghatározó lesz személyiségének fejlődése szempontjából: BEFOGADTÁK A CSALÁDDBA!

Így! Így ahogy van! Őt! Szeretik! De ez csak az első lépés – és nemcsak a gyermek számára, a szülők számára is. Mert a család védőburok. Belül már minden természetes, elfogadott.

Még talán az orvosi rendelőben is könnyebb. De ott a külvilág! Mit szólnak az idegenek? A boltban? A játszótéren? A buszon? Ahogy távol a világ, egyre több színtere van a társadalmi érintkezésnek.

Újra felszínre kerülnek régi érzések – ingerültség, harag, félelem, szégyenérzet – elfogadtatni másokkal a másságot.

Vélem, hogy ha a szülők lelke megbékél és képesek természetesen viselkedni más emberek környezetében, ők lehetnek tanítójaik. Hiszen ma még sokan nem tudják, hogyan kezeljék e helyzetet.

De ez iszonyú nehéz! Tanulnunk kell! Egymástól!

Ha szabad illet mondani, gondolni – talán még ennél is nehezebb helyzetben vannak azok a családok, ahol később, hónapokkal, évekkel a születés után derül ki, hogy gyermekük nem a megszokott ütemben fejlődik. Ebben az esetben még magának a problémának a felismerése, elismerése, feldolgozása is nehéz feladat a szülők számára. Keresik az okokat, ami sok energiájukat emészti fel.

Csak miután elfogadták a tényeket, azután kezdődhet az a hosszú folyamat, mely a befogadással kezdődik, és elég erőssé teszi őket a segítség elfogadására, a szükséges lépések megtételére.

És győz a szeretet!

A szeretet, melynek „*hiányát semmi sem pótolja, de a szeretet mindent pótol*”.

És akkor kezdődik a harc. Harc azért, hogy a szeretett gyermek mindent megkapjon, amire szüksége és joga van: fejlesztést, segédeszközöket, megfelelő bánásmódot és legfőképp ELFOGADÁST.

Ez elég is addig, amíg a gyermek el nem éri azt a kort, amikor bölcsödébe, óvodába kell kerülnie. Innentől kezdve már kevés az ELFOGADÁS.

A szülő természetes igénye, hogy gyermeke olyan közösségbe járjon, ahol fejlődni tud.

Úgy gondolja, és jól gondolja, hogy ez a környezet a többségi óvoda és nem egy szegregált kisebbségi csoport. Lépnie kell tehát és legyőzve félelmeit, be kell lépnie egy olyan intézmény kapuján, ahol az ő féltve őrzött gyermeke MÁS lesz, mint a többiek.

De ő erős és megy, mert ő a felelős, ő az, aki legjobban tudja képviselni csemetéje érdekeit. Tudja, hogy nehéz időszak elé néznek, de megéri majd.

Elhatározza, hogy bármennyire is fáj, de őszinte lesz és bizakodó. Bízik az intézményben, az ott dolgozóknak, hiszen rájuk bízta titkát, és az ő legféltettebb kincsét – GYERMEKÉT.

Bízik, hogy FOGADJÁK, bízik, hogy BEFOGADJÁK.

Az érem másik oldala

*„Nem abban van az élet mértéke, hogy mekkorát tud kérdezni az ész,
hanem abban, hogy milyen nagyot tud felelni a szív.”*

Ch.Dupont

Régóta dolgozik már együtt ez a közösség, mondhatni öreg motorosok vagyunk.

A SZARKALÁB csapat! Pályafutásunk során sok-sok gyermek fordult meg a „kezünk alatt”. Bármelyikünk, akinek a háta mögött ennyi év tapasztalata van, tudna mondani példát olyan gyermekekről, akik eltértek az átlagtól.

Amikor még nem volt gyakori a szabad óvoda és iskolaválasztás, bizony a gyerekek abba az intézménybe kerültek, amelyik a lakóközrztükbe tartozott.

Így mindenféle gyerkőc együtt járt, gyakran igen magas csoportlétszám mellett.

Az óvó néninek és a tanító néninek pedig meg kellett birkózni a feladattal.

Ha valami, akkor az, mostani szakszóval igazi SPONTÁN, vagy RIDEG INTEGRÁCIÓ volt.

A pedagógusok ösztönösen próbálták megtalálni a kulcsot a „problémás” gyermekekhez.

A család és az óvoda kapcsolata – úgy emlékszem – kissé távolságtartó volt.

Nem illett beszélni a család „dolgaíról”.

Főhetett a feje a nevelőnek! Persze abban az időben „súlyos esetekkel” nem találkoztunk, hiszen őket szegregált környezetben fejlesztették.

Aztán telt az idő, egyre gyakrabban hallottuk ezt a szót: INTEGRÁCIÓ.

Mi a csudát jelent ez szó? Mit is akarnak ezzel? Hogyan gondolják ezt a gyakorlatban?

Nem lenne igaz, ha azt mondanám, nem ébresztett kételyeket bennem és sok kollégámban rajtam kívül.

Sok-sok kérdés fogalmazódott meg bennünk, de a kérdések és az azokra kapott válaszok egyre elfogadhatóbbá tették számunkra ezt a gondolkodást.

Ez persze nem jelenti azt, hogy az ember rögtön tudja, mit kell tennie. Természetesen mindennek alapja a szemléletváltás, de a megoldásokat csak a gyakorlatban lehet elsajátítani. Ha valaki eddig is érzékeny volt a gyermeki személyiségek sokféleségére, fejlődési ütemük akár szélsőséges különbözőségeire, annak könnyebb elfogadni a sajátos nevelési igényű gyermekek másságát is.

Az a pedagógus, aki fontosnak tartotta eddig is a gyermeki lélek megismerését, tiszteletben tartotta a gyermeket, mintegy egyedi individumot, az a pedagógus eddig is törekedett az önművelésre, újabb módszerek megismerésére – az nyitottá vált az új feladattal szemben is.

„A pedagógia nemcsak azt jelenti, hogy megváltoztatunk másokat, hanem azt is, hogy mi is hajlandók vagyunk változni” (Weiss Hanz).

A mi közösségünk pedig ilyen. Óvodánk valamennyi dolgozója – nemcsak a nevelőtestület, hanem a dajkák is – egyformán gondolkodik az INTEGRÁCIÓRÓL, az INKLUZÍV nevelésről.

Minden gyermek megérdemli és joga, hogy esélyt kapjon a számára legoptimálisabb fejlesztéshez – szakpedagógusok, ideális szociális környezet! Mi pedig tudásunk legjavával segítjük őket és családjaikat.

Közös döntésünk évekkal ezelőtt született: vállaljuk a feladatot.

Akkortájt nyílt lehetőség arra is, hogy a fenntartó az „emberi erőforrások” mellé anyagi forrást is biztosítson tárgyi feltételek megteremtéséhez, pl. akadálymentesítés.

Óvodán belül pedig közös döntés alapján jelöltük ki azt a csoportot és a hozzá tartozó mosdót, öltözőt, melyet szakembere véleményét kikérve speciális eszközökkel szereltünk fel, pl. kapaszkodó.

Tudtuk, hogy a további felszerelés az érkező gyermek speciális megsegítéséhez kell majd, hogy igazodjon. Minden készen állt hát a jövevények fogadására: nyitott kapuk és nyitott szívek.

Ám a mozgáskorlátozottság csak egy fajtája a másságnak. Léteznek olyan „fogytékosságok”, melyek fejlesztéséhez nincs szükség különleges eszközök sokaságára, CSAK: a fejlesztésben résztvevők – és itt gondolok akár a gyermekközösségre is – szociális érzékenységére, tulajdonságaira.

„Gyermekeink a mestereink” – szól a mondás és ez tökéletesen igaz.

„Gyermeknek lenni annyi, mint közvetlenül, segédeszközök nélkül tudni valami nagyon lényegeset és félelmeset a világról.” – írja Márai Sándor.

Ha mi felnőttek nem mutatunk nekik sok-sok bölcs gondolat által megtervezett rossz példát, akkor ők természetesnek vesznek minden állapotot, nincs bennük sajnálkozás, csak segítőkészség és megoldások egy-egy probléma áthidalására.

Tanulmányok azt írják, hogy az óvodáskorú gyermekekben még nem tudatosul a másságuk, csak 10 éves koruk körül.

Érzik ugyan, hogy nekik nem minden sikerül ugyanúgy, mint társaiknak, de küzdenek azért, hogy utolérjék őket. És ebben van a lényeg!

Sokszor szívesebben tesznek meg dolgokat a kortársak kedvéért, mintsem a felnőtt kérésére. Ezért ha külön neveljük őket, motiválatlanabbakká válnak, küzdeni akarásuk kisebb lesz, egyre jobban erősödik bennük is és a környezetükben is a MÁSSÁG érzése – negatív előjelekkel.

Bár a tudat előbb, vagy utóbb ráébreszti a gyermeket másságára, de ha ez a folyamat többségi környezetben megy végbe, akkor a másságról alkotott kép, vélekedés a természetes irányába tendálódik és nem valami különiséget, csodabogarat, megbámulnivalót, sajnálnivalót alkot.

Hiszen az lenne a cél, hogy a felnőtt társadalom is ugyanilyen természetességgel fogadja sérült társait. Ha ezt nem kicsi korban kezdjük el nevelni, felnőtt korban ez már szinte lehetetlen.

„Az elfogadás akkor valósul meg leginkább, ha az ép és a fogyatékos személyek alacsony életkoruktól kezdve együtt nevelkednek. Így az egészséges gyerekek megtanulják, hogy az akadályozottság gyakran kis segítséggel áthidalható, megismerik fogyatékos társaik értékeit, megtanulják a toleranciát.” (Vargáné Mező Lilla)

Szemléletünkben annak az irányelvnek kellene meggyökeresednie, miszerint „minden különbözőt normálisnak tekintünk.

„A fogyatékosok ugyanolyan emberek, mint az épek, fogyatékosá a társadalom teszi őket azzal, hogy nem igazítja hozzájuk a feltételeket és teljesíthetetlen követelmények elé állítja őket. Amennyiben a környezetet, a tanulási és munkafeltételeket sajátos igényeikhez adaptálva szervezik, megszűnik akadályozottságuk. A legfőbb törekvés a fogyatékos emberek szociális elfogadása – nem korlátaik hangsúlyozása, nem lehetőségeik szélesítése. A társadalmi integráció első láncszeme az együttnevelés.”

– írja Vargáné Mező Lilla Inkluzív nevelés – Az integrált oktatás jogi háttere című kézikönyvében, melyet a pedagógusképző intézetek számára írt.

Öröndetes, hogy a jövő pedagógusai más ilyen szemléletű felkészítésben részesülnek, nekik ez a „fajta” nevelés természetes lesz.

Ám nekünk bizony magunkat győzködve, eddigi szemléletünket átértékelve kell feldolgozni ezeket az ismereteket. Ezt egyedül, segítség nélkül nehéz megvalósítani. Mi úgy gondoltuk, hogy közösen, őszintén kell beszélni erről, egymás véleményét meghallgatva.

Meghallgatva és nem kritizálva. Mert mindenkinek a véleménye fontos, mindenkiéből okulhatunk, tanulhatunk, épülhetünk. Érdekes volt, mikor egy közös együttgondolkodás alkalmával arra kértem kollégáimat, írják le egy papírra, mit jelent számukra a szó – BEFOGADÁS.

A válaszok azt tükrözték, hogy mindannyian pozitív érzésekkel fordulnak e téma felé. Csak néhányat had említsek közülük: „... a gyermek személyiségének megismerésével, elfogadásával biztosítom a szociális anyaölt.” „... a gyermeket úgy fogadjuk el, amilyen az ő kis külső-belső személyisége – egyformán szeretve, segítve, érzelmi biztonságot biztosítva.” „... a befogadás magasabb szintű folyamat, az egyéniség elfogadását jelenti inkább.” „... feltétel nélküli elfogadás.” „... elfogadom úgy, ahogy az első pillanattól ismerem. Nincs két egyforma gyermek – differenciálás! Minden gyerek egyedi és megismételhetetlen.” „Átölelem, elfogadom, figyelembe veszem egyéniségét.”

Ezeket a mondatokat olvasva kétségtelen a kollégák elkötelezettsége a feladattal szemben.

Ez az ösztönös része az óvó nénik hozzáállásának. Ösztönösen érzik az elfogadás és a befogadás közötti minőségi különbséget. Néhol már a fejlesztés, a differenciálás is megjelenik. Ilyen értékes talajra lehet aztán elszórni a tudatosság, a szakmaiság magjait.

Miszerint a FOGADÁS=INTEGRÁCIÓ, BEFOGADÁS=INKLÚZIÓ.

„Az inkluzív nevelés mindenkit befogadó nevelési mód.” „Az inkluzív nevelés az integrált nevelés továbbfejlesztett formája. A befogadó intézmény pedagógusai az egyéni kibontakoztatás és fejlesztés szemléletét képviselik.” (Vargáné Mező Lilla)

Bizton állíthatom, hogy bármelyik kollégám képes lenne és bizonyítottan képes is a sajátos nevelési igényű gyermek nevelésére.

Mindemellett szerencsére az együttneveléshez szükséges személyi feltételek is biztosítottak – gyógypedagógus, konduktor, logopédus, gyógypedagógiai asszisztens. Munkájuk nélkülözhetetlen!

Persze az út rögös! Sokat kell még tanulnunk! Minden nap adódhatnak új problémák, amiket meg kell oldani. A kollégák tapasztalatai alapján nem mindegy, hogy milyen fogyatékossgal rendelkező gyermeket nevelünk együtt többségi gyerekekkel.

S ez nemcsak helyi vélemény: Madarász Natália: Az óvodapedagógusok vélekedése az integrált nevelésről szóló cikkében olvashatjuk: „Az integráló pedagógusok szerint könnyebb integrálni a jól alkalmazkodó, jó szociális tulajdonságokkal rendelkező, könnyen beilleszkedő gyermekeket. Fogyatékossguk szerint elsősorban az enyhe értelmi fogyatékosokat, majd a mozgássérülteket, érzékszervi és beszéd fogyatékosokat. Nehéz azoknak az integrálása, akik szociális képességeikben fogyatékosak, agresszívek, veszélyeztetik társaik testi épségét. Elsősorban a viselkedési, magatartásproblémás, autista, hiperaktív gyerekek integrálása nehéz. A sikeres integráció inkább gyermekfüggő, mint fogyatékossgai típustól, vagy súlyosságtól függő.”

Ehhez a gondolathoz kapcsolódva pedig felmerülhet a család meghatározó szerepe, a sérült gyermek énképének formálásában, jellembeli tulajdonságainak alakulásában. Optimális fejlődése, fejlesztése érdekében tehát jó lenne, ha az „érem két oldala egyre jobban összehajszólódna”.

Amikor az érem oldalai egyformákká válnak

„Sokat mondogatják nekünk, hogy az agyunknak csak a tíz százalékát használjuk ki.

Szerintem a szívünknek használjuk csak a tíz százalékát.”

Owen Wilson

Bár már ahogy említettem, kollégáim közül bárki alkalmas lenne mozgáskorlátozottsága miatt sajátos nevelési igényű gyermeket nevelni, a tárgyi feltételek a mi mosdónkban adóttak és az óvoda bejáratához is közel van a csoportunk.

Pistivel hetente találkoztunk, mert a számára szükséges fejlesztéshez a mi óvodánk tornaterme nyújtott ideális helyszínt.

Idevárta hát őt a konduktor kolléga és az ő speciális fejlesztőeszközei.

Egyszóval – hetente sétált el édesanyjával a csoportszobánk előtt. Gyakran megálltak, nézelődtek, a falújságra, szekrényre ragasztott gyermekmunkák között. Mindig váltottunk pár szót apró-cseprő dolgokról. Szimpatikus volt a törekeny, szőke, halk szavú kisfiú érdeklődése irántunk, és jólestek édesanyja kedves, közvetlen dicsérő szavai.

Ekkor még kiscsoportos korúak voltunk zömében, egy-két idősebb pajtás is abban az évben érkezett hozzánk. Már akkor volt közöttünk sajátos nevelési igényű gyermek, akinek mozgását dongalábacskaí behatárolták. A gyerekek hozták, vitték, igazították lába alá a dobogót, segítettek neki öltözködéskor, vetkőzéskor.

De volt közöttünk szemüveges, megkésett beszédfejlődésű gyermek is. Volt 2,5 évesünk, sőt két ikerpárunk is akadt. Egyszóval olyanok voltunk, mint egy „*mini társadalom*”.

Minden természetes volt: a különböző fejlettségű önállóság – kortól, korlátozottságtól függően -, a sokféle igény, a felnőtt-gyermek kapcsolatban, az eltérő tempó, figyelem, türelem, érdeklődés! De jól működött a „*demokrácia*”.

A sokféleség ellenére sikerült olyan szokásokat, szabályokat alkotni, melyekhez mindenki tudott alkalmazkodni.

Munkánkat természetesen mi felnőttek is összehangolva, közös elvek alapján végeztük.

Egy nap tagóvoda vezetőm, társam, kollégám arra kért, jöjjenek már, mert fontos dologról kellene beszélnünk. Irodájában már ott ült a mosolygós anyuka, ölében a törekeny kisfiúval.

Most is bizalommal, kedvesen fordult felém. Elmondta, hogy szeretnének a mi csoportunkba járni, és úgy érzi, ott jó helye lenne Pistikének. Jólesett a bizalom, de tudtam, újfajta feladat előtt állunk – felnőttek és gyermekek is egyaránt.

Úgy gondolom, bárki számára természetes lenne az az izgalom, amit akkor mindannyian éreztünk. Első ösztönös igény volt: mindent megtudni, megismerni Pistike betegségéről, korlátairól, fejlesztésének, együttműködésének lehetőségeiről.

Már a legelső alkalommal rendkívül őszinte, közvetlen és nyílt volt az anyuka.

Olyan érthetően, természetesen beszélt kislány állapotáról, hogy a kezdeti félelem értő figyelemmé alakult. Az a partnerség, ahogyan akkor megosztotta velünk történetüket, az az erő, az a derű, az a bizakodás nekünk is erőt adott. Nem azon gondolkodtunk már, hogy mi lesz ha..., hanem azon, mi mindent kell még tennünk addig a percig, amíg Pistike belép a csoportunk ajtaján.

Úgy váltunk el, hogy megbeszéltük a családlátogatás időpontját is. Azonnal felvettük a kapcsolatot a konduktor kollégával, aki szintén átadta nekünk ismereteit, tapasztalatait a kislánnyal kapcsolatban.

Olyan gyakorlati példával, tanácsokkal látott el minket, melyek a mindennapi együttléteink során hasznosakká váltak.

Javaslatokat adott a gyermek fogadásához szükséges tárgyi eszközök beszerzésére. Biztosított minket folyamatos megsegítéséről. Fogadóóra keretén belül újra átbeszéltük közös teendőinket és a speciális feladatokat. Amikor a felvételtől döntés született, tagóvoda vezetőnk tájékoztatta a kollégákat Pistike érkezéséről.

Időközben új kolléga érkezett csoportunkba – gyógypedagógiai asszisztens, akinek szakmaisága, elkötelezettsége, személyisége, gyermekszeretete azonnal azt sejtette: „*jó lóra tettünk!*”

Már a családlátogatásra is velünk jött, ahol hozzáértéséről nemcsak mi kollégák, de az édesanya is megbizonyosodhatott. Bár a betegséggel kapcsolatos fontos dolgokat mi is megismertük, ő volt az, aki igazából értette a megsegítéshez szükséges speciális eszközök használatát, szakszavakat.

Nem is volt kérdés többé a feladatok megosztása: ebből a szempontból nyugodtan támaszkodhatunk rá. De a látogatás nem csupán emiatt maradt emlékezetes. Pistike szíve minden melegével fogadott bennünket. Nem mondta, de érezni lehetett.

A szeméből, a mozdulataiból! A rajz, amit valamennyien kaptunk tőle, már csak ráadás volt. Ezt a szeretetet és bizalmat persze úgy gondolom, édesanyja példájából merítette.

Ha az ő lénye nem ugyanezt sugározta volna, bizonyára a gyermek is visszahúzódóbb, bizalmatlanabb lett volna. Köszönet neki érte!

(Csiszolódnak már az érem oldalai!)

Bár amikor elköszöntünk, tudtuk, hogy hosszú ideig nem fogunk még találkozni, de tudtuk azt is, ez a találkozás elég erőt ad mindannyiunknak a viszontlátásig.

A nyár elszaladt. A gyerekekkel és szüleikkel ritkán találkoztunk. Ősszel tehát az volt az első feladatunk, hogy szülői értekezleten tájékoztassuk a szülőket az új gyermek érkezéséről, másságáról. Természetesen csak olyan részletességgel, amennyi elégséges a mozgáskorlátozottság állapotának megértéséhez.

Örültünk, hogy ők ezt teljesen természetesnek és normálisnak tartják. Többen még azt is megfogalmazták, mennyit fog ezáltal gazdagondi, fejlődni az ő csemetéje is.

Volt még egy feladatunk: megbeszélni a gyerekekkel az új kisfiú érkezését. Nem sokat beszélünk, csak arra kértem őket, fogadják szeretettel, segítsék őt, hiszen még új lesz és még annyit, hogy vigyázzanak rá, mert ő gyengébb, mint a többiek, neki még erősödnie kell.

Amikor édesanyjával megérkezett, köszöntöttük, bemutatkoztunk és biztosítottuk arról, hogy már nagyon vártuk.

Volt olyan kislány, aki más ismerte Pistikét, ő akkor nagy segítségünkre volt a beilleszkedés, ismerkedés során.

Az előző fejezetben említettem, kiket könnyű és kiket nehezebb elfogadni, befogadni. Hát, itt aztán nehézségről nem beszélhetünk, hiszen könnyű megszeretni olyan valakit, aki kedves, barátságos, türelmes, megértő.

Pistike pedig ilyen. Ilyen a felnőttekkel, ilyen a gyerekekkel.

Amilyen az adjon isten, olyan a fogadj isten – mondja a mondás.

A gyerekek azonnal befogadták. Tudomásul vették, hogy ő néha segítségre szorul, és olyankor segítettek. De Pisti is bebizonyította, rászolgált a közösség bizalmára. Még a játékpakolásból is kivette a részét saját erejéhez mérten!

A szokásokat, szabályokat az első perctől kezdve elfogadta és mindig betartotta. Érdeklődő, de nem tolakodó, nem erőszakos.

Semmiből sem szeret kimaradni. Igen ám, de hogyan?

Mennyi a kevés, mennyi a sok? Mi az, amivel nem terheljük túl, és mikor becsülöm alá teljesítőképességét.

Újra fogadóórát szerveztünk, melyen jelen volt a szülő, a konduktor kolléga, a pedagógiai asszisztens és mi óvó nénik. Segítséget kértünk a konduktor kollégától, aki konkrét tanácsokat adott hely, idő, eszköz és módszer tekintetében.

Teltek a napok és egyre jobban összekovácsolódtunk. Pistike festett, nyírt, ragasztott, rajzolt, énekelt, körjátékozott. Nekünk csak arra kellett figyelniünk, hogy „munka” közben csak biztonságos helyzetben legyen, megfelelő időt hagyni számára a feladatvégzéshez, illetve a legmegfelelőbb eszköz biztosítására.

Teljesítményét a gyerekek is elismerik, de nem ajnározzák, csak a természetesség határain belül.

Játékidőben, szabadidős tevékenységek során talán könnyebb is a megvalósítás. Kevesebb a kivárás, nem kell annyira összeegyeztetni egymás tempóját. A közösen, egy időben végzett játékok során azonban megmérettetett a gyermekközösség toleranciája.

Képesek kivárni, amíg Pistike körbejár egy dalos játék során, vagy végigjárja a mozgáskotta feladatsorát.

Természetesen törekszünk mi is úgy alakítani a szerepeket, feladatokat, hogy egyrészt igazodjanak a kisfiú teljesítőképességéhez, illetve a még „tűrhető” intervallumba tartozzon a többiek türelme szempontjából. Így nem alakulnak ki ellenérzések egyik fél szempontjából sem. Vigyáznunk kell, nehogy a gyerekek azt érezzék, kivételezünk vele.

Értsék meg, hogy a felnőttek megkülönböztetett figyelme csak a mozgásos feladatok során és csak az ő megsegítéséig terjed. Egyéb esetben, nem mozgásos feladat során minden szabály órá is éppen úgy vonatkozik. Ha ezt állandóan és következetesen tapasztalják, természetesnek veszik a segítségnyújtást és ők is segítenek. Pistike szempontjából pedig azért tartjuk ezt fontosnak, mert így az önmagáról alkotott kép is egészségesebb:

„nem vagyok más, mint a többi, csak még egy-két dologban segítségre szorulok”.

Sok dolgunk persze ezen a téren sincs, hiszen a családból hozott értékek hasonlóak: otthon is teljes értékű emberkének nevelik.

Természetesnek tekintik a kisfiú állapotát és igyekeznek úgy élni, mint más, persze mindig megtervezve a megvalósítást. Ezért lehetséges velük megbeszélni olyan helyzeteket is, mint a séta, kirándulás.

Az együttlét még az ilyen alkalmakkor is természetes igénye úgy a csoportnak, mint Pistikének. De ők nem követelőzőek, sem ő, sem az édesanyja. Nem hárítják ránk a megoldásokat, mindig együtt gondolkodunk és megpróbáljuk a lehető legoptimálisabb megoldásokat megtalálni.

Így lehetett velünk séták alkalmával, kiránduláson a Tisza- ligetben, vagy színházban.

Azóta sok hónap eltelt már, napi szinten tartjuk a kapcsolatot még akkor is, ha beteg és hiányzik. A gyerekek számon tartják, emlegetik, kérdeznek felőle.

Úgy érzem, az őszinteség, a partnerség most is jellemzője kapcsolatunknak, hiszen az édesanya észrevételeit is megosztja velünk, aminek nem a kritizálás, inkább a segítőszándék, az együttműködés a célja.

Egy közös fogadóóra keretén belül, melyen ott volt a kisfiú fejlesztésében résztvevő összes partner, megosztottunk egymással tapasztalatainkat. Mi és a fejlesztők azokról a kézzelfogható tényekről számoltunk be, melyek fejlődését tükrözik, az édesanya pedig arról, hogy mennyire szeret óvodába járni kisfia.

Ennél nagyobb dicséretet pedig nem is kaphattunk volna. Ám nem lehetünk elfogultak magunkkal szemben, hiszen ilyen eredményeket csak a családdal együtt érhattünk el.

Ez a család példa lehet azon családok számára is, akik ép gyermeket nevelnek.

Példa arra, ahogyan kommunikálnak az óvodával, a szülőtársakkal, a külvilággal. Kapcsolataikban nincs titkolózás, nincs irigység, csak őszinteség.

Őszinte szeretet más egészséges gyermek iránt is. Ez a minta eredményezi Pistike pozitív személyiségjegyeit, kortárs kapcsolatainak és a felnőttekhez való viszonyának minőségét. Ő is példa lehet társai előtt: törékeny testében páratlan lelkielő lakozik. Ha nem is értik, de érzik, mennyire értékes emberke is ő. Márpedig ő ízig-vérig óvodás.

Természetesen nem egyforma a kapcsolata minden gyerekkel, de hiszen ők sem egyformák. Más-más személyiségek. Van, aki már most rendelkezik olyan magasabb rendű szociális képességekkel, mint az empátia, érzékenység a másik ember érzései iránt, és van, aki még maga is keresi a helyét a közösségben. De egy biztos: ugyanolyan óvodásnak tekintik, mint bárki mást közülük. Mi pedig fogjuk a kezét és együtt megyünk tovább a néha göröngyös, néha simább úton az iskoláskor felé.

„Kezet csak megfogni szabad.

Elveszíteni vétek.

Ellökni átok.

Egymásba simuló kezek tartják össze az eget, s a világot.”

Albert Carnus

**Pintér Istvánné óvodapedagógus
Szolnok Városi Óvodák, Munkácsy úti óvoda**